DOPORUČENÍ

DOPORUČENÍ KOMISE

ze dne 10. září 2014

o monitorování přítomnosti 2- a 3-monochlorpropan-1,2-diolu (2- a 3-MCPD), 2- a 3-MCDP esterů mastných kyselin a glycidylesterů mastných kyselin v potravinách

(Text s významem pro EHP)

(2014/661/EU)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Sloučenina 3-monochlorpropan-1,2-diol (3-MCPD) je kontaminující látka vznikající při zpracování potravin klasifikovaná jako možný lidský karcinogen, pro niž byl stanoven tolerovatelný denní příjem (TDI) ve výši 2 μg/kg tělesné hmotnosti ([1]). Nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 ([2]) byl pro hydrolyzované rostlinné bílkoviny (HVP) a sójovou omáčku stanoven maximální limit ve výši 20 μg/kg u tekutých výrobků obsahujících 40 % sušiny, což odpovídá maximálnímu limitu 50 μg/kg v sušině.

(2) Estery 2- a 3-monochlorpropan-1,2-diolu (MCPD) a glycidylestery jsou významnými kontaminujícími látkami ve zpracovaných jedlých olejích používaných jako potravina nebo složka potravin. Komise Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) pro kontaminující látky v potravinovém řetězci (CONTAM) souhlasila s odhadem, že do lidského organismu se uvolňuje 100 % 3-MCPD z jeho esterů ([3]).

(3) Glycidylestery mastných kyselin jsou kontaminující látky vznikající během dezodorizační fáze rafinace jedlých olejů. Toxikologická relevance glycidylesterů mastných kyselin nebyla dosud plně objasněna. Glycidol samotný je kategorizován jako pravděpodobně karcinogenní pro člověka. Nejnovější vědecké studie poukazují na (téměř) kompletní uvolnění glycidolu z esterů s mastnými kyselinami do zažívacího traktu člověka.

(4) Dne 20. září 2013 vydal EFSA vědeckou zprávu o analýze přítomnosti 3-monochlorpropan-1,2-diolu (3-MCPD) v potravinách v Evropě v letech 2009–2011 a předběžné hodnocení expozice ([4]).

(5) Pro vypracování přesnějšího hodnocení expozice je zapotřebí větší objem dat o přítomnosti MCPD esterů mastných kyselin a glycidylesterů mastných kyselin.

(6) Proto je vhodné doporučit monitorování přítomnosti MCPD, MCPD esterů a glycidylesterů v rostlinných olejích a tucích, odvozených potravinách a potravinách obsahujících rostlinné oleje a tuky,

([1]) Stanovisko Vědeckého výboru pro potraviny k 3-monochlorpropan-1,2-diolu (3-MCPD), které aktualizuje stanovisko Vědeckého výboru pro potraviny z roku 1994 (přijaté dne 30. května 2001), http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out91_en.pdf

([2]) Nařízení Komise (ES) č. 1881/2006 ze dne 19. prosince 2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách (Úř. věst. L 364, 20.12.2006, s. 5).

([3]) Stanovisko Komise pro kontaminující látky v potravinovém řetězci (CONTAM) na žádost Evropské komise týkající se esterů 3-MCPD, http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/1048.pdf

([4]) Evropský úřad pro bezpečnost potravin, 2013 Analysis of occurrence of 3-monochloropropane-1,2-diol (3-MCPD) in food in Europe in the years 2009-2011 and preliminary exposure assessment. EFSA Journal 2013;11(9):3381, 45 s. doi:10.2903/j.efsa.2013.3381. Přístupné online: www.efsa.europa.eu/efsajournal.

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

1. Členské státy by s aktivní účastí provozovatelů potravinářských a krmivářských podniků měly monitorovat přítomnost 2- a 3-MCPD, 2- a 3-MCPD esterů mastných kyselin a glycidylesterů mastných kyselin v potravinách, a zejména v:

   a) rostlinných olejích a tucích a odvozených výrobcích, jako je margarin a podobné výrobky;

   b) potravinách pro zvláštní výživu definovaných směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ([1]), jež jsou určeny pro kojence a malé děti, včetně počáteční a pokračovací kojenecké výživy definované směrnicí Komise 2006/141/ES ([2]) a dietních potravin pro zvláštní léčebné účely definovaných směrnicí Komise 1999/21/ES ([3]) určených pro kojence;

   c) jemném pečivu, chlebu a houskách;

   d) konzervovaném mase (uzeném) a konzervovaných rybách (uzených);

   e) svačinkách na bázi brambor nebo obilovin, jiných výrobcích na bázi smažených brambor;

   f) potravinách obsahujících rostlinný olej a potravinách připravených/vyrobených pomocí rostlinných olejů.

   Uznává se, že analýza 2- a 3-MCPD, 2- a 3-MCPD esterů mastných kyselin a glycidylesterů mastných kyselin v potravinách uvedených v bodech b) až f) je velice náročná a že prozatím nejsou k dispozici metody analýzy, jež by byly validovány kolaborativní studií. Při analyzování potravin uvedených v bodech b) až f) je tudíž nutné věnovat zvláštní pozornost tomu, aby získané údaje byly spolehlivé.

   Členské státy, které hodlají analyzovat přítomnost 2- a 3-MCPD, 2- a 3-MCPD esterů mastných kyselin a glycidylesterů mastných kyselin v potravinách uvedených v bodech b) až f), mohou tudíž ve vhodných a nutných případech požádat o technickou pomoc Společného výzkumného střediska Komise, Institutu pro referenční materiály a měření (IRMM), oddělení norem pro potravinářskou biovědu.

2. Pro zajištění reprezentativnosti vzorků testované šarže by se členské státy měly řídit metodami odběru vzorků stanovenými v části B přílohy nařízení Komise (ES) č. 333/2007 ([4]).

3. Pro stanovení esterově vázaného MCPD a glycidolu se doporučuje použít standardní metody American Oil Chemists' Society. Jde o metody plynové chromatografie/hmotnostní spektrometrie (GC-MS), jež byly pro rostlinné oleje a tuky validovány kolaborativní studií a jež jsou dostupné na stránce www.aocs.org.

   U analýzy MCPD a glycidolu vázaných na estery mastných kyselin v jedlých olejích a tucích by mez kvantifikace neměla být vyšší než 100 μg/kg. Pokud jde o ostatní potraviny s obsahem tuku vyšším než 10 %, mez kvantifikace by pokud možno neměla být vyšší než obsah tuku v potravině, tj. mez kvantifikace u analýzy esterů mastných kyselin s MCPD a glycidolem v potravinách s obsahem tuku 20 % by neměla být vyšší než 20 μg/kg na základě celkové hmotnosti. Pokud jde o potraviny s obsahem tuku nižším než 10 %, mez stanovitelnosti by neměla být vyšší než 10 μg/kg na základě celkové hmotnosti.

4. Laboratoře by měly zavést takové postupy řízení kvality, aby během analýzy nedocházelo k přeměně glycidylesterů na MCPD estery a naopak. Dále je nutné jednoznačně specifikovat měřenou látku a vypracovat samostatné zprávy o přítomnosti volného 2- a 3-MCPD v analyzované matrici z 2- a 3-MCPD esterů mastných kyselin, neboť obě tyto látky jsou měřeny jako 3-MCPD. Samostatné zprávy je třeba vypracovat pro tyto měřené látky:

   — 2-MCPD,

   — 3-MCPD,

   — 2-MCPD estery,

   — 3-MCPD estery,

   — glycidylestery.

([1]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/39/ES ze dne 6. května 2009 o potravinách určených pro zvláštní výživu (Úř. věst. L 124, 20.5.2009, s. 21).
([2]) Směrnice Komise 2006/141/ES ze dne 22. prosince 2006 o počáteční a pokračovací kojenecké výživě a o změně směrnice 1999/21/ES (Úř. věst. L 401, 30.12.2006, s. 1).
([3]) Směrnice Komise 1999/21/ES ze dne 25. března 1999 o dietních potravinách pro zvláštní léčebné účely (Úř. věst. L 91, 7.4.1999, s. 29).
([4]) Nařízení Komise (ES) č. 333/2007 ze dne 28. března 2007, kterým se stanoví metody odběru vzorků a metody analýzy pro úřední kontrolu obsahu olova, kadmia, rtuti, anorganického cínu, 3-MCPD a polycyklických aromatických uhlovodíků v potravinách (Úř. věst. L 88, 29.3.2007, s. 29).

Přítomnost volného glycidolu v potravinách uvedených v bodě 1 nebyla zatím prokázána. V případě, že by volný glycidol analyzován byl, měla by být vypracována samostatná zpráva.

5. Členské státy by měly zajistit, aby výsledky analýzy byly pravidelně (každých šest měsíců) předávány Evropskému úřadu pro bezpečnost potravin v jím stanoveném formátu pro předávání údajů v souladu s požadavky uvedenými v jeho pokynech o standardním popisu vzorku (SSD) u potravin a krmiv ([1]) a v souladu s dalšími konkrétními požadavky EFSA na podávání zpráv.

   Ve snaze o získání co největšího objemu užitečných monitorovacích údajů bude k dispozici také zjednodušený formát s menším počtem povinně vyplňovaných polí.

6. Budou vypracovány pokyny, které zajistí jednotné uplatňování tohoto doporučení a podávání srovnatelných zpráv o výsledcích.

V Bruselu dne 10. září 2014.

Za Komisi
Tonio BORG
člen Komise

([1]) http://www.efsa.europa.eu/en/datex/datexsubmitdata.htm